

Plenaire behandeling Wijziging Waterschapswet (31515), 17dec2008

De invoering van de watersysteemheffing per januari 2009, met een verschuiving van de lastenverdeling van boeren, bedrijven en natuur-organisaties naar huishoudens, gaat gepaard met extreme kostenstijgingen. Tegelijkertijd wordt het principe dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen ondermijnd: arme mensen in goedkope huizen gaan procentueel meer omhoog dan rijke mensen in dure huizen. Ook alleenstaanden betalen relatief veel méér.

Dit zijn de belangrijkste conclusies uit het onderzoek dat de SP gehouden heeft naar de gevolgen van de nieuwe systematiek. Ik overhandig ons rapport 'Waterschapslasten: met recht een aanslag te noemen.' graag via de voorzitter aan de staatssecretaris. Overigens zeg ik er direct bij dat niet alle waterschappen het zo bont maken: in ons onderzoek springen bijvoorbeeld Rijnland, Roer en Maas en Veluwe er relatief goed uit. Maar met name rond de grote steden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag is het bar en boos.

We spreken vanavond over een reparatiewet die onder meer betrekking heeft op de Wet modernisering waterschapsbestel. Dát is de wet waarin deze ellende veroorzaakt is. Vandaar dat dit een mooie gelegenheid is om dit onbedoelde effect recht te zetten. Ik durf de stelling aan dat de Kamer destijds op het verkeerde been gezet is door de regering bij haar voorstelling van de financiële gevolgen van de systeemwijziging. Volgens de regering zouden door de systeemwijziging de boeren, bedrijven en natuurorganisaties €90 miljoen minder gaan betalen en de huishoudens €90 miljoen méér. Bij zeven miljoen huishoudens komt dat neer op 13 euro per huishouden. Dat is bovenop de trendmatige lastenstijging die de laatste jaren ongeveer twee keer de inflatie bedroeg, dat komt gemiddeld neer op een euro of zes. Samen is dat gemiddeld 19 euro meer, ongeveer 19%.

De SP-fractie vroeg bij de schriftelijke inbreng om een overzicht van de tariefwijzigingen bij alle waterschappen. De staatssecretaris wilde of kon dat niet geven, omdat de waterschappen de nieuwe tarieven nog niet formeel hadden vastgesteld. Voorzitter, dit vinden we onzorgvuldig en kwalijk. Hoe kan je nu een wet behandelen als dit soort vitale informatie niet beschikbaar is?

Maar nu de harde realiteit uit het SP-onderzoek: In de regio Amsterdam gaat de watersysteemheffing omhoog van 56 naar 103 euro. Een stijging van ruim 80%. In Rotterdam gaat de heffing van 78 naar 105 euro. Een stijging van 35%. En in Haaglanden gaat het tarief van 83 naar 126 euro, dat is ongeveer 50% omhoog. Alle voorbeelden zijn voor een eigenaar-bewoner met een WOZ-waarde van twee ton.

Al met al concluderen wij dat de stijging ver uitgaat boven het afgesproken niveau van een lastenverschuiving van 90 miljoen bij de wet modernisering waterbeheer en de normale trendmatige verhoging. Dat moet wat ons betreft bij dit wetsvoorstel gerepareerd worden. Ik heb daarom een amendement op nr.11 ingediend dat de mogelijkheid opent om bij AMvB regels te stellen aan de tarieven.

Daarnaast willen wij voor de stemmingen een compleet overzicht ontvangen van de begrote opbrengsten van de waterschapslasten in 2009 voor alle waterschappen gezamenlijk, zodat wij dit kunnen leggen naast de cijfers die destijds in de Memorie van Toelichting van de wet modernisering waterschapsbestel genoemd zijn. Als dat niet lukt

voor het kerstreces moeten de stemmingen maar uitgesteld worden. Wat ons betreft is absoluut onacceptabel dat de lasten méér oplopen dan destijds is beloofd.

Er zijn nog een paar andere zaken die ons opvielen:

- de zuiveringsheffing daalt bij bijna alle waterschappen; het lijkt erop dat ze daarmee een compensatie willen geven voor de sterke stijging van de watersysteemheffing; maar dat staat haaks op het principe van de kostendeekkende heffing en is ook erg onwaarschijnlijk in het licht van de aangescherpte waterkwaliteitseisen. Hoe zit dat?
- Als je kijkt naar de ontwikkeling van de totale waterschapslasten is de stijging voor alleenstaanden nog veel hoger dan voor de huishoudens; vindt de staatssecretaris dit redelijk?
- In bijna alle waterschappen wordt het tarief dat gekoppeld is aan de WOZ-waarde verlaagd en de vaste voet verhoogd; dat werkt denivellerend: lage inkomens in goedkopere woningen krijgen een grotere verhoging voor de kiezen dan hoge inkomens in dure woningen. Vindt de staatssecretaris dat redelijk?

Dit alles illustreert hoe hard het nodig is dat er een vorm van tariefregulering moet komen die voorkomt dat waterschappen een slaatje slaan uit hun eigen belastinggebied en de kosten op zeer verschillende, en vaak ook onrechtvaardige wijze verdelen over de belastingplichtigen.

Overigens is de gang van zaken ook een illustratie hoe hard het nodig is dat er een verplichte benchmark voor de waterschappen komt. Nu de coalitiepartijen via de motie Koppejan c.s. (31700 XII nr.23) een half jaar na de SP het licht gezien hebben is het zaak om deze Kamerwens snel in de wet op te nemen. Is de staatssecretaris bereid om dit snel via een nota van wijziging op dit wetsvoorstel te regelen en zo nee, wanneer wordt de motie dan wel omgezet in wetgeving?

Voorzitter, tenslotte een laatste bespaartip. Hef de waterschappen op als zelfstandig bestuursorgaan. Dat scheelt per jaar misschien wel 100 miljoen aan bureaucratie die we kunnen gebruiken voor lagere tarieven, verbetering van de waterkwaliteit en de waterveiligheid.